

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VII. Superiorum difficultatum solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

*Aëris, atque ignis, terræ, pelagique iacentis
Vis anima diuina regit, sacroque meatu
Conspirat Deus, & tacita ratione gubernat.*

Tertio discursus Physicus, & localis postulat suapte natura multipliciter, ac diuersitate realem, non tantum motuum, sed etiam locorum à quorum vno ad alium res sit mouenda: sed discursus intentionalis non exigit propterea distinctionem realem obiectorum à quorum vno ad aliud intellectus sese moueat intentionaliter, sed sola eorum distinctione rationis est contentus, ut constat in hoc syllogismo: omne rationale est risibile, omnis homo est rationalis, ergo omnis homo est risibilis: quorsum ergo efflagitet diuersitatem, ac pluralitatem realem actuum, siue motuum intentionalium? Aut paulo aliter: non magis vna distinctio, ac pluralitas realis quam alia requiritur ad discursum intentionalem, si analogiam, ac proportionem cum discursu Physico spectes: sed vna non est requisita: ergo nec alia. Quarto ad discursum Physicum, & localem necessaria est successio realis partium, quibus constat, utque vna sit post aliam, & nullæ sint simul: at non est opus successione actuum ad discursum intentionalem: eius siquidem partes nimirum præmissæ, & conclusio possunt esse simul, ac debent aliquando: quāquam ergo distinctio realis motuum, & vbitatum necessaria sit ad discursum Physicum, nihilominus distinctio realis actuum neutiquam erit requisita ad intentionalem. Quinto, & postremo: discursus intentionalis, qualiscunque sit, & etiam si sit formalis, tamen est improprie & metaphoricè discursus, translatione nimirum vocis ab eo qui Physicus est, ac localis: quidni ergo possit in Deo admitti, ac proinde in vno repetiri actu? quemadmodum eadem de causa discursum virtualem & eminentialem, nemo veretur in Deo admittere, nemo consequenter, in vno actu respondere.

CAPVT VII.

Superiorum difficultatum solutio.

66 **Q**uamuis argumenta superiora numero ac difficultate negotiorum facessant; ceterum tanti non sunt, ut ea propter veriorem, & communiorum Scholasticorum sententiam cogat deferere. Primum aduersus priorem eius partem argumentum haud vrgentiam dici ad illud potest, eum actum, de quo est distinctio, esse virtualiter, siue eminenter discursuum, & formaliter non discursuum, ut ex supra dictis constat. Ad secundum, cum haud fore dependentiam, propterea quod requiritur ad dependentiam pluralitas, ac distinctio realis actuum, qua tamen est ille destitutus: quod autem attingat vnum propter aliud, nihil obest ut enim bene obseruant Cateranus, Tellez & alij impresentiarum vocula, *propter*, non semper dependentiam vnus actus ab alio, sed multoties solum significat obiectorum connexionem. Ad tertium dici debet, haud absurdum esse, quod respectu diuersorum vnus actus sit clarus simul, & obscurus, certus, & incertus affirmans, & negans, ut constabit tract. 12. huiusmet libri inter explicandam, ac tuendam possibilitatem actus, qui simul sit scientiæ, & opinionis.

67 Ad quartum dicendum est, eum, quo de loquimur, actum fore omnino supernaturalem: quod autem simulcum obiecto supernaturali aliquid naturale attingat nihil referre, quandoquidem naturalia possunt supernaturaliter attingi, quo pacto plures

veritates ratione naturali demonstrabiles lumine tamen fidei nobis innotescunt. Ratio à priori est, quoniam ut entitas aliqua sit supernaturalis sufficit, ut aliquo ex titulo naturæ vires excedat, nec requiritur ut ex omni: quocirca actus ille, quamuis propter cognoscitius præmissæ obiecti: naturalis non superet naturam, sed solum prout cognoscitius alterius supernaturalis, nihilominus erit absolute supernaturalis ordinis, atque ad hoc perfectionis culmen ascendet. Rursus si tendentia in obiectum naturale eius cognitionis obstat supernaturalitati, sit naturalis quantumvis alteri obiecto supernaturali intenta: siquidem supernaturalia possunt naturaliter aliquando attingi, nisi verò donorum supernaturalium odium, desperationem aut ignorantiam supernaturalis ordinis esse contendas, quo tamen nil dici potest magis impium, nil magis euidenter falsum.

Ad quintum respondeo, actum illum, de quo disputamus, vni obiecto probabili, & alteri certo, & supernaturali indiuisibiliter intentum, & ex utroque aliud seipso, & sine alterius adminiculo colligentem haud esse supernaturalem, sed duntaxat naturalem, propter imperfectionem falsitatis, cui est ex natura rei obnoxius, ut docet Ripaldà lib. 3. de ente supernaturali, disp. 58. num. 2. Nec verò dici potest, immerito nos supponere actum in controuersia positum esse omnino naturalem: quod enim aliquid supernaturale attingat, eius naturalitati non obstat, ut ex proximè dictis luculenter constat. Hæc cum ita sint, quanquam concedamus, talem actum posse esse falsum, haud propterea concedendum nobis est, haud ex nostris principiis vllatenus sequitur, actum vllum supernaturalem esse posse falsitatis capacem. Argumentum igitur ordine quintum, in quo huiusmodi capacitas obiicitur, nullius prorsus est momenti.

69 Secundo responderi potest, & quidem probabiliter, permittendo, actum, cuius vnum obiectum est incertum, & aliud certum, ac supernaturale, eo ipso esse supernaturalem: tantæ tamen, ac tam ingentis perfectionis merito reiciet quidem falsitatem circa obiectum probabile, & suapte natura incertum, iuxta eundem Ripaldà citato lib. 3. de ente supernaturali, disp. 47. sect. 2. num. 26. prope finem: nihil autem eius obesse supernaturalitati, quod alterum eius obiectum sit naturale, superius est notatum in simili. Tertio alij respondent, vel potius difficultati succumbunt, aientes cum Scoto in 3. dist. 23. q. 1. & maiore in 2. dist. 23. q. 10. actum supernaturalem posse falsificari etiam ex natura rei. Quod tamen non possit est longe verius, & communius: idque præter alios docent Suarez de fide disp. 3. sect. 13. & disp. 6. sect. 5. Torres disp. 3. dub. 3. Conninck disp. 10. dub. 4. B. Thom. 2. 2. q. 1. art. 3. B. Bonau. in 3. dist. 24. q. 1. & communiter reliqui Scholastici. Quin etiam ne diuinitus subesse posse falsum actui vlli supernaturali docet P. Hurtadus de fide disp. 19. sect. 3. ac pro hac sententia refert Caiet. 2. 2. q. 1. art. 1. Durand. in 3. dist. 24. q. 2. Alexand. 3. p. q. 68. Loricam 2. 2. disp. 10. n. 4. Valentiam tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 3. Bannezium, & Aragonium 2. 2. in art. 3. & alios. Sed de toto hoc puncto latius in Theologia.

70 Ad sextum respondeo, eum actum esse vnus duntaxat speciei, & non multiplicis; haud enim est nisi præmissæ, & conclusio virtualis: ad summum autem præmissæ, & conclusio formalis diuersas species constituere possunt: imò iuxta aliquos ne hæc illas constituunt, propterea quod obiectum vtriusque motuum, ac proinde specificatum sit idem: quare

quare secundum eodẽm vnus est earum habitus & non multiplex. Declaratur solutio: vt obiectum formale tribuit speciem actui, ita materiale indiuiduationem: atqui vno, eodem numero actu, siue, quod perinde est, eodem indiuiduo actu possunt plura obiecta materialia attingi, vt si quis eadem electione propter sanitatem amet formaliter, & intrinsecè plura medicamenta, aut propter amici testimonium credat vno quidem humanæ fidei actu plura ab eo relata, aut ex assensu rationalitatis v.g. inferat, hominem esse simul risibilem, & admiratum, ita vt vtraque passio sit obiectum materiale vnus, eiusdemque conclusionis si quidem igitur vno, eodemque specie actu respici possint plura obiecta formalia intrinseca, cuiusmodi sunt conclusionis, & præmissarum; conclusionis inquam non reflectentis intrinsecè suprà præmissas obiectiuas; hæc enim sola sibi vindicare potest obiectum formale diuersum ab eo cui præmissæ formales incumbunt: perperam ergo inferitur aduersus nos, eum quem tuemur actum fore non vnus, sed multiplicis speciei.

71 Ad septimum respondeo citato illo cap. 4. huiusmet præsentis tractatus, multis rationibus à me nisi fallor euictū esse posse dari in intellectu nostro, tum supernaturaliter, tum etiam aliquando naturaliter, actum, qui iudicet de obiecto suo sine vlla eius apprehensione præuia. Ibidem etiam ostensum est, argumenta pro diuersa opinione adduci solita quam sint inania, quam difficultatis omnis expertia. Ad octauum respondeo: etiam si intellectus noster eodẽ indiuisibili actu possit vnum in alio, siue propter aliud cognoscere, atque eatenus similem se gerere Deo & Angelo, tamen aliis nominibus vtrique decedet, atque cognoscendi primas deferet: Deo quidem, quia hic vnum propter aliud, siue in alio cognoscens totum hoc seipso quantus, quantus est, præstat: Angelo verò, quia hic si non seipso, at actu magis claro quam nobis inesse soleat, magisque simplici, & apprehensionis præuiæ in egeno vnum in alio conuenit.

72 Ad nonum respondeo, nulla compertum esse experientia, quod non sit vnquam in nobis vnus indiuisibilis habitus, qui simul sit præmissarum, & conclusionis: quod enim experimur est, nos aliquando faciles esse ad præmissas disponendas, & non ad inferendam conclusionem, aut è contrario ad huius illationem, non vero ad illarum dispositionem artificiosam, adeoque inesse nobis diuersos habitus ad vnum, alterumque munus: at cum hac diuersitate habituum quidem cohereat tertius habitus vtrique æquiualens, qui facilitatem conferat ad discursum virtualem, sicut illi, quæis æquiualeat, eam dant ad formalem. Ita, licet diuersi sint in nobis actus præmissarum, nec non conclusionis, vnus tamen eis indiuisibiliter æquipollens in nobis reperitur aliquando, vt superius probatum.

73 At fortasse aliqui nostræ sententiæ assertores iudicabunt, neutiquam in nobis inueniri tertium illum habitum, qui simul sit præmissarum, & conclusionis, non quod experientiæ repugnet, sed alio ex titulo, videlicet quia est superfluum: non enim est necessarius ad eliciendum discursum formalem, & quibus constat, distinctos actus, cum his sufficiant distincti habitus præmissarum, & conclusionis: non etiam ad discursum virtualem, cum hic ab iisdem proficisci possit, qua nimirum tendit in obiectum conclusionis ab huius peculiari habitu, & qua in obiectum præmissarum ab earum habitu etiam proprio. Cæterum nulla eius tertij habitus superfluitas; tum

quia confert maiorem facilitatem, quam si sine illo existerent in intellectu tantum diuersi habitus circa eadem obiecta: tum etiam quia in absentia distinctorum habituum conclusionis, & præmissarum potest ille deferuire ad eliciendos earum actus, nec non etiam ad illum qui sibi est assimilis, & proportionatus. Et quidem vti præmissæ, & conclusio actuales, cum sunt distinctæ, distinctos habitus generant, non est quapropter vnum, eundemque pluribus æquiualem non producant, si quando distinctione omni carent ac sunt vnus realiter actus.

Ad decimum respondeo, admissio in nobis eo intellectu actu, qui indiuisibiliter feratur in plura obiecta formalia diuersarum præmissarum; item habitu indiuisibili ei respondente, ac totidem obiecta formalia respiciente. Quod autem hinc sequatur infinitas aliqua habituum est omnino falsum: quando namque sunt semper finiti, ac fortasse numero pauci, actus illi, quorum quiuis plura obiecta formalia diuersarum præmissarum attingat, necessum etiam est, vt habitus per eos acquisiti sint finiti, vel pauci; quo pacto habitus illi acquisiti, quorum quiuis vni duntaxat obiecto formali incumbit, nec nisi ad vnã præmissam eliciendam est destinatus, non sunt innumerati, sed potius numero finiti, videlicet eadẽ de causa. Iam quod habitus de quibus est quæstio, nimirum nõ singulis obiectis formalibus singuli, sed pluribus intenti, propter id neutiquam sint superuacanei, aut hoc nomine reiiciendi, superius est ostensum in simili. Vide P. Martinez lib. 3. de ent. supernat. disp. 47. s. 2. num. 11. vbi de habitibus virtutum acquisitarum voluntatis eodem modo Philosophatur quo nos in præsentis de habitibus intellectus. Bene tamẽ ibi censet, quoad virtutes infusas spectat, nullum earum habitum in nobis reperiri, qui plura obiecta formalia indiuisibiliter respiciat: alioqui necessum esset admittere infinitos iuxta innumeras combinationes obiectorum formalium, quas nunc vno simul actu, nunc alio possumus intueri. Quod autem huiusmodi actus sint finiti, non obstat: quandoquidem ab eis habituum supernaturalium infusio minime dependet: satis ergo erit actus hos mixti generis nobis possibiles esse innumeros, vt tales sint habitus infusi ad eos eliciendos destinati, ac præuiæ necessarij, vbi semel admittantur in nobis aliqui ab vnus generis vnico obiecto formali commensu suapte naturalia distincti.

Ad postremum respondeo suprà, tap. primo, & tertio huiusmet tractatus, necnon in Dial. lib. 3. tract. 2. cap. 4. assertum probatum esse, quod vnus idemque actus noster possit plura vt plura representare: ibidem etiam soluta sunt quædam argumenta Thomistarum in contrarium fieri solita. Quod autem huc reiectum est non est ponderis alicuius: nam ex imperfectione motus Physici, siue corporei, & naturalis oritur quod nisi vnum terminum non habeat pro vnitare corporis quod mouet: proinde motus intentionalis, qui longè perfectioris & altioris est ordinis, multiplicem terminum ad quem, pleraque obiecta vt plura poterit suo sibi iure vindicare. Adiice, ipsum motum localem, vbi sit spiritualis, & non materialis, atque imperfectus posse habere terminum ad quem, non vnum, sed multiplicem, ac diuersum, vt cum Angelus v. g. vno motu plures locos deferat, ac totidem denuo acquirit. B. Thomas, si forte est contrarius, haud est sequendus: sed forte hoc tantum sibi vult, plura vt plura non cognosci sine aliqua eorum vnitare, qua scilicet omnia dicantur vnum quodammodo, vel ab vno actu, vel

ab vno intellectu, vel ab aliquo ipsorum obiecto-
rum mutuo respectu, & connexione reciproca. Vide
P. Hurtado disputatione 5. de anima, sectione 7. §. 25.
prope finem.

76

Ad primum argumentum contra posteriorem ve-
rioris sententiae partem dici debet, transitum ab vno
obiecto ad aliud tunc esse discursum, quando vnum
ex alio cognoscitur, non verò quando vnum in alio, siue
per aliud cognoscitur, vt docet B. Thomas 1. p. q. 58.
artic. 3. ad 1. & quæst. 8. de verit. artic. 15. & cum eo
Capreolus in 2. distinct. 3. quæst. 2. artic. 3. in solu-
tione ad primum Gregorij contra 10. conclusionem.
Quis asserat, visionem externam, & materialem ho-
mini cum bellua communem esse discursum: nihi-
lominus vnum in alio scilicet obiectum directum in
speculo cognoscitur, & intuetur. Quamuis ergo vna
indivisibilis cognitio nostra transeat ab vno obiecto
ad aliud vnum in alio cognoscendo haud erit pro-
pterea discursus, videlicet quia vnum ex alio co-
gnoscitur. Vel etiam dici potest, discursum esse tran-
situm ab vno obiecto prout tali ad aliud cognoscen-
dum: obiectum autem, prout tale, reduplicat co-
gnitionem, ac proinde discursus erit transitus ab
vna cognitione ad aliam: ex quo fit, si quando co-
gnoscitur aliquid eodem indivisibili actu, hunc non
esse discursum, videlicet quia non transit ab vno
obiecto, prout tali, ad aliud, siue quod instar est, ab
vna cognitione ad aliam.

77

Ad secundum dicendum est, rationem bifariam
sumi posse: primò vt cum intellectu recurrit & ea-
dem est: atque in hoc sensu Deus rationalis est,
quin tamen inde possit colligi, eum esse discursum.
Secundò, & strictius, prout incidit in idem cum vi
discutendi: sic autem ratio claudit imperfectionem,
nec in Deo est admittenda: quo etiam modo sumpta
ne in Angelis circa non pauca obiecta locum ha-
beret, eique non tam rationales dicendi sunt quam
intellectuales, vt docet B. Thomas citata 1. parte,
quæst. 58. artic. 3. Molina ibidem, & alij eius inter-
pretes.

78

Ad tertium dici debet, in primis haud omnem
discursum physicum postulare locorum diuersita-
tem, & non duntaxat motuum: nam qui circularis
est, & corpus cœleste in orbem reuoluit, & continuo
gyrat, semper fit in eodem loci spatio, nec post mille
reuolutiones, aut quantasvis alias aliud quam antea
denuo acquirit. Deinde ad discursum physicum haud
opus est diuersis locis realibus & physicis, sed tantum
imaginariis, vt si res moueatur per vacuum, tantum-
que ad illum sunt necessarij diuersi motus physici,
ac reales, & quæ eis diuersæ vbitates respondent: be-
ne ergo est quod ad discursum intentionalem sit ne-
cessaria distinctio realis, ac physica actuum, motuum-
ve intellectus, solaque distinctio rationis, & veluti
imaginaria obiectorum. Denique quamuis discursus
intentionalis dictus sit à physico, haud propterea opus
est, vt alter alterum amuletur quoad omnia, adeoque
potest vnus more alterius distinctos motus physicos
postulantis diuersas similiter cognitiones, ac motus
rationis petere, non tamen, sicut alius diuersa loca
exposcit, diuersa pariter obiecta postulare.

79

Atque hinc constat ad quintum argumentum.
Quod autem ordine postremum est haud magnopere
premit; nam etsi discursus formalis nostri intellectus
sit improprie discursus, tamen secus, ac virtualis, siue
eminentialis: hic siquidem omnem compositionem, &
pluralitatem actuum adeoque imperfectionem exiit, ac
proinde in vno actu potest saluari, atque in Deo repe-
riri: ille vero prior haud est ab omni compositione, &
imperfectione immunis, quantumvis sit improprie,

& translaticius: etenim non omnis translatio, ac meta-
phora quæ sunt imperfectionis abolet, vt videre est in
homine picto, qui rametsi sit metaphoricè homo,
haud tamen de Deo dici potest, quæ est eius imperfe-
ctio: hæc etenim prædicatio est euidenter falsa, *Deus
est homo pictus, siue simulacrum, aut idolum hominis.*

CAPVT VIII.

*Quam dependentiam actuum argumentatio
importet.*

Asserendum est primò, conclusionem haud ita
pendere à præmissis argumentationis, vt hæc
illam proprie efficiant, sed duntaxat ita vt ad eius
effectiorem intellectum excitent, & illuminent, in-
starque solius causæ directiue ad illam concurrant.
Sic Hurtadus disputatione 7. de anima, sect. 8. Arriaga
disp. 15. Logicae sect. 5. §. 58. Auerſa quæst. 25. Logicae
sect. 3. §. secundo dubitari potest, & plures alij Neo-
terici. Probat autem: quia regula ad actum regu-
latum efficienter non concurrir, vt constat, tum ex
physic. cum sermo esset de caus. final. & exemplar.
tum etiam ex Dialect. lib. 2. tract. 3. cap. 7. vbi regu-
las Dialecticas ad actus aliarum scientiarum efficien-
ter non concurrere, sed directiue tantum est multi-
pliciter ostensum: atqui præmissæ conclusionem regu-
lant. Deinde quoniam experientia docet præmis-
sas in genere causæ formalis extrinsecæ, siue mo-
uentis, aut illuminantis ad conclusionem concu-
rere: alterius vero concursus maioris nimirum effi-
cientis nulla potest esse necessitas, vtilitas nulla.

80

Asserendum secundo, assensum conclusionis haud
pendere essentialiter à præmissis, sed sine eis esse pos-
se. Probat assertio: namque in primis actus, siue
intellectus, siue voluntatis per alium regulatus sine
illo esse potest, hic v.g. *homo est animal rationale*, sine
hoc dictamine Dialectico *definitio constat genere, &
differentia*: haud enim illud, haud aliud vllum est sim-
pliciter necessarium ad actus aliarum facultatum vt
in Dialect. vbi paulò suprà visum: igitur etiam con-
clusio à præmissis quodammodo regulata sine iis esse
potest, ac proinde ab iis essentialiter nõ depèdet. Ru-
fus præmissæ à conclusione à posteriori essentialiter
non pendet, ita vt sine ea esse nequeant, vt iam iam
constabit: igitur è conuerso conclusio à præmissis à
priori essentialiter non pendet, ita vt sine iis esse
non possit: quæ enim est vnus quam alterius de-
pendentiæ essentialis maior necessitas? Postea calor
B, v.g. productus à calore A non dependet ab illo ef-
fentialiter, sed sine eo potest etiam naturaliter esse, &
in eius absentia à solo Deo, vel ab alia causa secunda
conseruari: par ratio est vnus ignis respectu alte-
rius, & ceterorum effectuum comparatione causarum,
à quibus physicè prodeunt: similiter ergo hic assensus
v.g. *omnis homo est risibilis*, illatus ex hoc, *omnis homo
est rationalis*, potest esse, & conseruari sine illo, &
vel immediate ac per se, vel munere alterius princi-
pij existeret. Huic assertioni nostræ fauent ex parte
Conimbr. tom. 2. Logicae in c. 1. de præcognitis q. 3.
art. 2. post medium Tellez 1. p. summa disp. 17. sect. 3.
num. 4. & alij qui docent, assensum conclusionis sine
præmissis actu existentibus per solam earum recor-
dationem elici, & contineri posse adstruunt: magis ve-
ro fauent recentiores ij, qui ne recordationem præ-
missarum ad conclusionem, eius spectata substantia,
requiri existimant. Denique fauet expresse Gabriel
q. 8. prol. dub. 2. Illud autem animaduertendum est, si
non sit sermo de assensu conclusionis secundum se, &
specificatiue

81